

مطالبی راجع به ارزشیابی و تهیه انواع سوالات به همراه قواعد تهیه سوالات برای طرح سوال

اندازه گیری : عبارتست از فرایندی که تعیین می کند یک شخص یا یک شی چه مقدار از یک ویژگی برخوردار است. مثلاً نمره آزمون، قد و هوشبهر

آزمون : فعالیتی که نیاز به وسیله ای دارد که به آن وسیله اندازه گیری می گویند. مثل : متر، ترازو یا تعداد مسائلی که شاگرد درست حل می کند.

آزمودن : وقتی که برای اندازه گیری یکی از ویژگی های روانی یا تربیتی فرد از آزمون استفاده می شود به این عمل آزمودن گفته می شود. **سنجش :** زمانی که در اندازه گیری به جای آزمون از وسایل دیگری استفاده می شود به آن سنجش گویند.

مهم ترین وسیله اندازه گیری پیشرفت تحصیلی آزمون است. آزمونهای پیشرفت تحصیلی کتبی را می توان به دو دسته عینی و غیر عینی (ذهنی) تقسیم کرد. آزمونهای عینی آزمونهایی هستند که هم سوالها و هم جوابها در اختیار آزمون شوندگان قرار می گیرد و آزمون شوندگان از بین جوابها یکی را انتخاب می کنند. به این آزمونها، آزمونهای بسته پاسخ می گویند.

انواع آزمونهای عینی یا بسته پاسخ عبارتند از : صحیح - غلط ، جور کردنی ، چند گزینه ای. آزمون شوندگان در جواب دادن به سوالهای صحیح - غلط ، درست یا نادرست بودن سوالها را تعیین می کنند. در سوالهای جور کردنی ، تعدادی پرسش را با تعدادی پاسخ جور می کنند و در سوالهای چند گزینه ای ، پاسخ صحیح را از میان تعدادی پاسخ پیشنهادی انتخاب می کنند. در تصحیح برگه های آزمونهای عینی نظر شخصی معلم هیچ گونه دخالتی ندارد و از این رو به این آزمونها ، آزمونهای عینی می گویند.

آزمونهای ذهنی که به آنها آزمونهای تشریحی یا انشایی می گویند، آزمونهایی هستند که در آنها سوالها در اختیار آزمون شوندگان گذاشته می شود و او جواب سوالها را خود آماده می کند و در برگه امتحانی می نویسد. به همین علت به این آزمونها باز پاسخ نیز گفته می شود. این آزمونها دو دسته هستند: گسترده پاسخ و محدود پاسخ. در آزمون گسترده پاسخ، برای پاسخ آزمون شوندگان هیچ محدودیتی وجود ندارد و او آزاد است تا هرگونه که مایل است پاسخ خود را پیوراند و سازمان دهد اما در آزمونهای محدود پاسخ آزمون شونده در دادن پاسخ به سوالها آزادی کامل ندارد و سازنده آزمون پاسخ دهنده را ملزم می کند تا پاسخ های خود را در چهار چوب و شرایطی محدود سازد. نوع دیگری از آزمون نیز وجود دارد که حد وسط دو نوع آزمون عینی و ذهنی است که به این ها کوتاه پاسخ می گویند. جواب سوالهای آزمون کوتاه پاسخ به یک یا چند کلمه (حداکثر یک جمله) یا یک عدد یا یک علامت خلاصه می شود.

قواعد تهیه سوالات تشریحی:

۱- سوالات تشریحی را تنها برای اندازه گیری هدفهای تحلیل ، ترکیب و ارزشیابی استفاده کنید.

۲- صورت سوالهای تشریحی را با عبارات و کلمات روشن و واضح بنویسید و از کلی گویی و ابهام بپرهیزید.

۳- از کاربرد کلمات "چه کسی" ، "چه وقت" و "کجا" بپرهیزید ، زیرا جواب این سوالات کوتاه پاسخ هستند. بهتر است از کلمات "چرا" "چگونه" و "به چه دلیل" استفاده کنید.

۴- تا حد امکان از سوالهای تازه و موقعیت های جدید استفاده کنید. یعنی حفظ کتاب برای جواب دادن کارساز نباشد

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال

هادی بهاری امین ، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل

۵- سوالات مربوط به موضوعات و عقاید بحث انگیز باشد تا آزمون شوندگان بتواند برای مستند کردن عقیده انتخابی خود شواهد لازم را گرد آوری کند.

۶- به آزمون شوندگان حق انتخاب چند سوال از میان تعدادی سوال را ندهید. مثلاً: از ۱۰ سوال زیر به ۸ سوال به انتخاب خود جواب بدهید.

۷- برای پاسخ دادن به سوال زمان کافی در نظر بگیرید و زمان هر سوال را نیز جداگانه در نظر بگیرید.

۸- با نوشتن سؤالی که به جواب کوتاه نیاز دارند، تعداد سوال ها را افزایش دهید و از ضعف نمونه گیری بکاهید.

۹- عواملی که در ارزشیابی آزمون تشریحی دخالت خواهید داد را از پیش مشخص کنید و به اطلاع آزمون شوندگان برسانید مثل: املاي درست کلمات، رعایت قواعد درست کلمات، رعایت قواعد نگارش و خوش خط نویسی.

انواع آزمونهای کوتاه پاسخ:

۱ (نوع پرشی : الف) مرکز استان مازندران کجاست؟ (ب) یک متر چند سانتی متر است؟

۲ (نوع کامل کردنی : الف) بزرگترین دریاچه جهان دریاچه است. (ب) $4 + 8 \div 2 = \dots\dots\dots$

۳ (نوع تشخیصی یا تداعی : الف) بعد از نام هر استان، نام مرکز آن را بنویسید.

خوزستان خراسان شمالی : مرکزی :

کاربرد آزمونهای کوتاه پاسخ: برای اندازه گیری هدفهای شناختی سطوح پایین به ویژه دانش یا معلومات مفید است. سؤالات آزمونهای کوتاه پاسخ با کلمات، اعداد، اسامی اشخاص، مکانها، اشیا، فرایندها و رنگها سرو کار دارد. هم چنین معرف تاریخها، فاصله ها، هزینه ها و جمعیت ها است.

قواعد تهیه سوالات کوتاه پاسخ:

۱- هر سوال باید موضوع مهمی را شامل شود. مثل: در چه سالی زلزله بزرگ در سرعین رخ داد؟

۲- صورت سوال باید طوری باشد که به پاسخ مشخص و واحدی نیاز داشته باشد. یعنی سوال مبهم و چند پهلو نباشد. نام علمی زنگ آهن چیست؟

۳- در سؤالی که پاسخ های آنها اعداد است واحد مقیاس و میزان باید مشخص شود.

۴- در سوالات کوتاه پاسخ کامل کردنی، تنها کلمات و عبارات مهم را حذف کنید.

بزرگترین قله ایران، قله است.

۵- در سوالات کامل کردنی تعداد زیادی جای خالی منظور نکنید.

مثال: جانوران به دو دسته و تقسیم می شوند که در مناطق ، ، زندگی می کنند.

۶- جای خالی سوالات کامل کردنی را تا آنجا که ممکن است در قسمت پایانی سوال قرار دهید. تا شاگردان قبل از رسیدن به جواب با خواندن سوال از موضوع اطلاع حاصل نمایند. مثال: بزرگترین شهر هر استان که با شهرهای دیگر در ارتباط است آن استان نام دارد.

۷- تا حد امکان به جای سؤالات کامل کردنی از سوال های پرشی استفاده کنید. چون تهیه آن آسانتر است، دارای ابهام کمتری است، پاسخ دادن به سوال پرشی برای شاگرد آسانتر است. مثال: پایتخت عراق شهر است. مثال پرشی: نام پایتخت کشور عراق چیست؟

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال
هادی بهاری امین، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل

۸- در سوال کامل کردنی، از کاربرد اشارات دستوری و موارد دیگر که جواب را مشخص می کنند خودداری کنید. مثال (را) برای مشخص کردن مفعول

۹- صورت سوال را با نقل عین جملات کتاب ننویسید. تا دانش آموزان تشویق به حفظ کتاب نشوند.

قواعد تهیه سوالات عددی:

۱- تا حد امکان از اعداد ساده استفاده کنید. هدف این سوالات آزمون کردن فهم دانش آموزان از جریان یا فرایند محاسبات است نه دقت در محاسبات عددی (یعنی از اعداد د دارای اعشار زیاد استفاده نکنیم)

۲- تا حد امکان مسائلی را مطرح کنید که دارای جواب صحیح باشند.

۳- میزان دقت مورد انتظار را تعیین کنید. مثل: عدد را به مخلوط تبدیل کنید، ساده کنید، به صورت اعشاری بنویسید یا به عدد صحیح تبدیل کنید.

۴- اگر لازم است شاگردان در پاسخ خود واحد را نیز بنویسند، به اطلاع شاگردان برسانید. مثل نوشتن سانتی متر مربع، هکتار، لیتر یا کیلومتر

۵- در صورت امکان مسائل پیچیده و چند مرحله ای را به تعدادی مسئله یک مرحله ای ساده تقسیم کنید. یعنی پیدا کردن مساحت مربع منوط به پیدا کردن محیط شکل دیگر نباشد. مثل: محیط مربعی با محیط مثلث برابر است اگر محیط مثلث ۲۴ سانتی متر باشد، مساحت مربع را حساب کنید.

انواع سوالات صحیح - غلط:

۱- نوع صحیح - غلط خبری: در این سوال یک جمله خبری در اختیار آزمون شونده گذاشته می شود و از او خواسته می شود تا درستی یا نادرستی آن را تعیین کند. مثال: مجموع زوایای داخلی هر مثلث ۱۸۰ درجه است. درست نادرست

۲- نوع بله - خیر: در این نوع سوالات یک جمله پرسشی به آزمون شونده داده می شود و او باید جواب بله یا خیر را مشخص کند.

مثال: آیا مرکز استان آذربایجان شرقی، تبریز است؟ بله خیر

۳- نوع اصلاحی: در این نوع سوال جمله ای داده می شود که در آن غلطی وجود دارد و او باید غلط را تشخیص داده و آن را خط بزند و درستش را بنویسد.

الف) با رواج شهرها انسانها در کنار مزارع خود خانه های دائمی ساختند و ساکن شدند.

ب) علت جنگ ایران و روم بر سر تیسفون بود.

۴- نوع خوشه ای: (چند صحیح - غلط): تنه سوال به صورت یک جمله ناتمام نوشته می شود و به دنبال آن تعدادی جواب قرار دارد. در این سوالها هر یک از جوابهای پیشنهادی باید به عنوان صحیح یا غلط مورد قضاوت قرار بگیرد.

مثال: هر مربع دارای ویژگی های زیر است:

الف) هر ۴ ضلع باهم هم اندازه اند. صحیح غلط

ب) زاویه های روبرو باهم برابرند. صحیح غلط

ج) قطرهای یکدیگر را نصف می کنند. صحیح غلط

قواعد تهیه سوالات صحیح - غلط

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال
هادی بهاری امین، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل

۱-سوالات را تا حد امکان مختصر ، ساده و روشن بنویسید.

۲ -جمله هایی را به کار ببرید که درست یا نادرست بودن آنها برای کسانی که موضوع سوال را یاد گرفته اند آشکار باشد. سوال نباید آنقدر کلی و مبهم باشد که در آن استثناهایی یافت شود.

۳ -از کاربرد کلماتی چون همه ، بعضی وقت ها ، غالباً و هرگز خودداری کنید. چون در این صورت بعضی از گزینه ها خود بخود حذف می شوند.

۴ -سعی کنید طول سوالهای صحیح و سوالهای غلط به یک اندازه باشند.

۵ -سعی کنید تعداد سوالهای صحیح و سوالهای غلط تقریباً به یک اندازه باشد. حتی پیشنهاد می شود تعداد سوال های غلط بیش از تعداد سوالهای درست باشد تا قدرت تمییز شاگردان با دقت بیشتری سنجش شود.

۶ -سوالهای صحیح - غلط را از روی کتاب ننویسید.

۷ -سعی کنید هر سوال به یک هدف آموزشی مهم مربوط شود و از گنجاندن مطالب بی اهمیت در سوال بپرهیزید.

آزمونهای جور کردنی:

این آزمونها از دو ستون عبارات تشکیل شده است . یک ستون معرف پرسش و ستون دیگر شامل پاسخ است و شاگردان باید عبارات دو ستون را به هم مربوط سازند . مثل : کلمات ستون (الف) را به ستون (ب) وصل کنید.

۱(اختراع الف) تازہ

۲(سرانجام ب) نو آوری

۳(جدید ج) عاقبت

نوع دیگر سوالات جور کردنی ، نوع رده بندی است . در این سوالات یک طرح رده بندی ؛ مثلاً قسمتهای یک جمله ، انواع جمله ، انواع جانوران ، دوره های تاریخی ، انواع گیاهان ارائه می شود واز دانش آموزان خواسته می شود تا هر سوال را رده بندی کنند. مثلاً مراحل تشکیل سنگهای رسوبی ، طبقه بندی جانوران بر اساس پیدایش(علوم پنجم) نوشتن مراحل مشاهده ماه در آسمان در طول یک ماه(علوم چهارم)

قواعد تهیه سوالات جور کردنی:

۱-پرسشها و پاسخهای متجانس یا همگون انتخاب کنید.اگر پاسخها مربوط به نویسنده است همه پاسخها باید نویسنده باشد.

۲ -طول فهرست های پرسش و پاسخ را کوتاه انتخاب کنیدو مطالب کمتری را در هر یک از پاسخها قرار دهید.

۳ -در راهنمای سوال، اطلاعات لازم را درباره نحوه مقایسه و جور کردن پرسشها و پاسخها را در اختیارشاگردان قرار دهید(نحوه عمل را بنویسید) تا از ابهام جلوگیری شودو در زمان صرفه جویی شودو دانش آموزان دقیقاً بدانند که به دنبال چه چیزی می گردند.

۴ -همه پرسشها و پاسخها ی یک سوال را در یک صفحه قرار دهید. یعنی نصف پاسخها در یک صفحه و بقیه جوابها در صفحه دیگر نباشد.

۵ -درصورت امکان فهرست پاسخها را به طور منطقی مرتب کنید، یعنی تاریخها به ترتیب زمان ، اعداد از کمتر به بیشتر یا بالعکس و اسامی به ترتیب حروف الفبا باشند.

۶ -درفهرست پرسشهای سوالهای جور کردنی از کاربرد جملات نیمه تمام (مبهم)خودداری کنید.

۷ -پرسشها را با شماره (عدد)و پاسخها را با حروف الفبا مشخص کنید.

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال
هادی بهاری امین ، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل

۸- هر یک از پاسخها باید برای پرسش سوال درست جلوه کند. یعنی پاسخهای غلط کاملاً مشخص نباشد و دانش آموز به راحتی نتواند آنها را حذف کند.

۹- از نوشتن سوالهایی که پرسش و پاسخهای آنها کاملاً باهم جور می شوند بپرهیزید. از نوشتن این عبارت که هر پرسش با یک پاسخ جور در می آید بپرهیزید. چون دو مورد آخری حتماً همدیگر را تکمیل می کنند. بنابراین بهتر است تعداد پاسخها بیش از تعداد سوالها باشد.

آزمون های چند گزینه ای:

قسمت های مختلف سوال چند گزینه ای:

۱ (قسمت اصلی یا تنه اصلی سوال که دربر دارنده مسئله یا موضوع اصلی است.

۲) گزینه درست یا پاسخ سوال که یکی از گزینه ها درست است و به آن گزینه کلید نیز می گویند.

۳) گزینه های انحرافی ، به غیر از گزینه درست تعدادی گزینه درست نیز وجود دارد که نقش این گزینه ها منحرف کردن دانش آموزانی است که پاسخ سوال را نمی دانند.

انواع سوالات چند گزینه ای:

۱- نوع تنها گزینه درست : یعنی تنها یکی از گزینه ها درست و بقیه کاملاً غلط است.

مثال : محل غذاسازی گیاه کجاست؟ ریشه ساقه برگ گل

۲- نوع بهترین گزینه : در این نوع سوال همه گزینه ها درست است اما یکی از گزینه ها از همه درست تر است. مثال : آبرفت چیست؟

مقداری گل و لای است. شن و ماسه ای است که همراه رود ها حرکت می کنند. شن و ماسه و گل ولایی است که رود ها با خود می برند.

۳- نوع منفی: تنه سوال به صورت منفی بیان می شود و همه گزینه ها به جز یکی درست است و دانش آموز باید گزینه غلط را انتخاب کند.

مثال : کدام گزینه درباره ویروس ها درست نیست؟

الف) ویروسها تنها در حیوانها و گیاهان زندگی می کنند. ب) ویروس ها تولید مثل می کنند .

ج) ویروسها از سلول های زنده بزرگ هستند. د) ویروسها می توانند سبب بیماری شوند.

یکی از مشکلات تهیه سوالات چند گزینه ای این است که بعضی اوقات تهیه تعدادی گزینه انحرافی غلط که به ظاهر درست جلوه کند دشوار است.

قواعد تهیه سوالات چند گزینه ای:

۱- هر سوال باید موضوع مهم یا یک هدف آموزشی را اندازه بگیرد.

۲- بیشتر از یک مسئله یا یک مطلب را در هر ستون قرار ندهید. این کار سوال را پیچیده می کند و اگر دانش آموز به سوال جواب غلط بدهد معلوم نمی شود که کدام مطلب را نفهمیده و علت عدم موفقیت او چه بوده است.

۳- سوالها را روشن و واضح بنویسید و از عبارات و کلمات قابل فهم استفاده کنید. و تنها در مواردی که سوال برای اندازه گیری توانایی خواندن یا توانایی کلامی شاگردان نوشته می شود از ساختمان دستوری و لغات استفاده کنید.

۴- از تکرار مطالب در گزینه ها خودداری کنید. این کار باعث می شود در وقت خواندن سوال صرفه جویی شود و در زمان نوشتن یا تایپ کردن و تکثیر نیز صرفه جویی شود. مثال : برای شناسایی مواد از کدام خاصیتها استفاده می کنیم؟

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال
هادی بهاری امین ، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل

الف) برای شناسایی مواد از بو، حجم، رنگ استفاده می شود. (ب) برای شناسایی مواد از بو، مزه و مکان رشد استفاده می شود.

ج) برای شناسایی مواد از حجم و جرم استفاده می شود. (د) برای شناسایی مواد از رنگ و اندازه استفاده می شود.

۵- مطلب اصلی سوال را به طور کامل در تنه سوال بنویسید. مثال:

برای حمل کالا و بارهای سنگین و گذاشتن آن روی کامیون از کدام وسیله استفاده می شود؟

اهرم قرقره سطح شیب دار ماشین های پیچیده

۶- همه گزینه های یک سوال باید متجانس و به موضوع واحدی مربوط باشند نه اینکه هر یک از آنها به مطالب جداگانه ای اشاره کند. در چنین حالتی سوال از حالت چند گزینه ای خارج شده و به صورت صحیح - غلط در می آید.

کدام یک از مطالب زیر درست است؟

الف) گیاهان در خشکی زندگی می کنند. (ب) فسیل از قسمتهای سخت بدن جانوران تشکیل می شود.

ج) جانوران نقش مهمی در زندگی ما دارند. (د) تکنولوژی باعث افزایش مهاجرت معکوس شده است.

۷- سوال را طوری بنویسید که پاسخ درست تنها پاسخ درست یا قطعاً درست ترین باشد.

۸- برای اندازه گیری فرایندهای پیچیده ذهنی از موقعیت های تازه استفاده کنید. مطالب کتاب تنها برای سنجش طبقه دانش مفید است.

سوال سطح دانش: کدام یک از مواد وقتی در بدن مصرف می شود بیشترین انرژی را تولید می کند؟

الف) یک گرم چربی ب) یک گرم شکر ج) یک گرم نشاسته د) یک گرم پروتئین

سوال سطح کاربردی: کدام یک از مواد زیر اگر از غذای روزانه حذف شود، بیشترین کاهش انرژی را سبب می شود؟

الف) یک قاشق کره ب) یک قاشق شکر ج) یک قرص نان د) یک تخم مرغ آب پز

مثال دیگر: فرض کنید ۴ لیتر رنگ برای رنگ کردن مساحتی برابر ۴۰ متر کافی باشد، چند لیتر رنگ برای رنگ کردن ۴ دیوار اتاقی با طول و عرض ۱۰ x ۳ متر لازم است؟

الف) ۶ ب) ۸ ج) ۱۲ د) ۱۸

۹- گزینه های انحرافی را طوری بنویسید که توجه آزمون شوندگان بی اطلاع از موضوع را به خود جلب کند.

۱۰- گزینه های هر سوال را طوری بنویسید که از نظر دستوری و جمله بندی به نحو درست مکمل متن سوال باشد. یک نمونه ضعیف:

چرا زندگی شهری و روستایی در ناحیه خزری به هم وابسته است؟

الف) شهرها بازار فروش محصولات روستایی است. (ب) وجود بازارهای هفتگی

ج) وابستگی کارخانه ها به محصولات کشاورزی د) همه موارد بالا - گزینه ۴ از نظر دستوری و جمله بندی جواب درست و منطقی نیست.

۱۱- در سوالات منفی کلمات منفی را برجسته جلوه کنید (درشت بنویسید) یا زیر آن خط بکشید

- همه گزینه ها درست است بجز: - کدام مورد درست نیست؟

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال

هادی بهاری امین، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل

۱۲- از نوشتن سوالهایی که در آنها متن سوال منفی و گزینه ها نیز منفی هستند (منفی مضاعف) بپرهیزید.

مثال : کدام یک از موارد زیر درست نیست ؟

الف) جانوران نمی توانند به تنهایی غذا سازی کنند. (ب) طول روزها در زمستان طولانی نیست.

ج) فسیل ها از قسمتهای نرم بدن جاندار درست نمی شود. (د) استفاده از ضرب المثل همیشه مناسب نیست.

۱۳- تا حد امکان از کاربرد عبارتهای " همه آنچه در بالا گفته شد " ، " تمامی موارد فوق " و غیره خودداری کنید.

۱۴- سوالها را مستقل از هم بنویسید. مثلاً جواب دادن به سوال (۳) ربطی به جواب سوال (۲) و جواب (۲) ربطی به سوال (۱) نداشته باشد. مثل:

سوال ۱- مساحت زمینی به شکل مستطیل که طول و عرض آن به ترتیب ۴۰۰ و ۳۰۰ متر است را حساب کنید.

سوال ۲- مساحت زمین بالا چند هکتار است؟

سوال ۳- اگر از هر هکتار (مثلاً) ۸ تن گندم برداشت شود ، از زمین بالا چند تن گندم برداشت خواهیم کرد؟

۱۵- از طرح سوالات گمراه کننده بپرهیزید.

۱۶- دو گزینه متضاد را که یکی از آنها درست است در یک سوال به کار نبرید. چون امکان اینکه هر دو غلط باشد نیست. پس سوال از حالت چهار گزینه ای خارج و به شکل صحیح - غلط در می آید.

مثال : طول روزها در زمستان چه تغییری می کند؟

الف) کوتاه تر می شود. (ب) بلند تر می شود. (ج) فرق چندانی نمی کند. (د) در نیمکره شمالی و جنوبی متفاوت است.

۱۷- طول گزینه درست را در سوالهای مختلف تغییر دهید. همیشه جواب درست طولانی تر از بقیه جوابها نباشد.

۱۸- محل گزینه درست را در میان گزینه های انحرافی به طور تصادفی انتخاب کنید. همیشه یکی از گزینه ها درست نباشد یا از یک نظم منطقی پیروی نکند.

۱۹- سوالها را طوری بنویسید که در حد درک و فهم کودک باشد.

۲۰- برای هر سوال بین ۳ تا ۵ گزینه در نظر بگیرید. بهترین حالت همان ۴ گزینه ای می باشد.

۲۱- در سوالهایی که تنه آنها جمله نا تمام است ، جای خالی را در قسمت آخر جمله قرار دهید.

مثال : طبق نظر دانشمندان عامل اصلی بیماری قلبی است.

الف) پر خوری (ب) چاقی (ج) سیگار کشیدن (د) استرس

۲۲- تنها در صورت لزوم از آزمونهای چند گزینه ای استفاده کنید.

به امید موفقیت و پیروزی تمامی همکاران زحمت کش و دلسوز منطقه سیستان

آشنایی با انواع سوالات استاندارد و نکاتی در مورد طراحی سوال
هادی بهاری امین ، سرگروه جغرافیا و زمین شناسی شهرستان زابل